

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
з дисципліни «Міжнародне регіонознавство»

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма	"Міжнародні відносини та регіональні студії"
спеціалізація	
вид дисципліни	обов'язкова
факультет	міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладачі: канд. політ. наук Панасенко Г. С., канд. істор. наук
Онацький М. Ю.

1. Навчальний контент:

Розділ 1. Країни пострадянського простору

Тема 1. Історія формування пострадянського простору

Основні етапи формування пострадянського простору. Розпад СРСР та утворення нових незалежних держав. Соціально-економічні та політичні проблеми пострадянських держав після здобуття незалежності. Країни Балтії: характерні риси розвитку регіону в пострадянський період. Республіки Закавказзя – особливості розвитку в умовах незалежності: спільне та відмінне. Загальні тенденції розвитку країн центральноазійського регіону в пострадянський період.

Тема 2. Російська Федерація: трансформаційні процеси в економічній та політичній сфері

Географічне та геополітичне положення, природно-кліматичні умови та ресурси Росії. Особливості історичного розвитку країни. Соціально-економічні трансформації та політичні процеси в Росії в пострадянський період. Економічні реформи 1990-х рр. та їх наслідки. Державно-політичний устрій Російської Федерації. Формування президентської моделі влади. Етнонаціональний та конфесійний склад населення країни. Демографічні процеси в Росії в 1990-х – на початку 2000-х рр.

Тема 3. Республіка Білорусь та Республіка Молдова – особливості історичного розвитку та переходу до ринку в пострадянський період

Географічне положення та природно-ресурсний потенціал Білорусії. Основні етапи історії країни. Особливості розвитку Білорусії в радянський період. Економічні процеси в Білорусії в першій половині 1990-х рр. Спроби економічних реформ та їх наслідки. Політичні процеси в Білорусії в 1991 – 1994 рр. Прихід до влади О. Лукашенка. Конституція 1996 р. Політична система Білорусії. Особливості соціально-економічного розвитку республіки в другій половині 1990-х рр. – 2000-х рр. Географічне положення, природно-кліматичних умови та ресурси Молдови. Державотворчі процеси в Молдові. Основні етапи історії. Особливості соціально-економічного розвитку Молдови в пострадянський період. Трансформація політичної моделі Молдови в пострадянський період. Формування парламентської республіки. Етнічна структура населення країни.

Тема 4. Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності

Географічне положення, та ресурсний потенціал країн Балтії. Державотворчі процеси в країнах Балтії. Особливості соціально-економічного розвитку Литви, Латвії та Естонії в радянський період. Соціально-економічний розвиток держав Балтії після здобуття незалежності. Державно-політичний устрій Литви, Латвії та Естонії. Особливості етнонаціональної структури населення та демографічні процеси в країнах Балтії в 1990-х – 2000-х рр.

Тема 5. Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону

Центральна Азія як геополітичний та геоekonomічний регіон світу. Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал Казахстану, Узбекистану, Туркменістану, Киргизстану та Таджикистану. Державотворчі процеси в регіоні

Центральної Азії: основні етапи історії. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку республік Центральної Азії в радянський період. Трансформаційні процеси в країнах Центральної Азії та проблеми розвитку в умовах незалежності. Перехід до ринкової економіки: спільне та особливе. Етнонаціональний та конфесійний склад населення країн центральноазійського регіону. Демографічні процеси в регіоні в пострадянський період. Специфіка державно-політичного устрою Казахстану, Узбекистану, Туркменістану, Киргизстану та Таджикистану. Родоплемінні інститути фактор суспільно-політичного розвитку держав Центральної Азії.

Тема 6. Республіки Закавказзя: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежного розвитку

Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал Закавказького регіону. Державотворчі процеси та основні етапи історичного розвитку регіону. Розвиток Грузії, Вірменії та Азербайджану в радянський період. Політична криза в Грузії на початку 1990-х рр. та повернення до влади Е. Шеварднадзе. Суспільно-політичний розвиток Грузії у середині 1990-х – на початку 2000-х рр. «Революція троянд» у Грузії в 2003 р.: причини, перебіг, наслідки. Соціально-економічні реформи в Грузії за часів президента М. Саакашвілі та їх наслідки. Еволюція державно-політичної системи Грузії. Політичні процеси у Вірменії після здобуття незалежності. Соціально-економічний розвиток Вірменії в 1990-х – 2000-х рр. Політична криза в Азербайджані на початку 1990-х рр. та її подолання. Повернення до влади Г. Алієва. Особливості соціально-економічного розвитку країни в пострадянський період. Політичні процеси в Азербайджані в другій половині 1990-х – в 2000-х рр. Особливості державно-політичного устрою Грузії, Вірменії та Азербайджану. Етнонаціональний та конфесійний склад населення країн Південного Кавказу. Демографічні процеси в регіоні в пострадянський період.

Розділ 2. Країни Європи та Північної Америки.

Тема 7. Країни Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку

Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал регіону Західної Європи. Особливості історичного розвитку країн Західної Європи та формування Західної цивілізації. Провідні держави Західної Європи. Політична система та державний устрій Великобританії. Загальні тенденції економічного розвитку Великобританії. Населення та демографічні процеси у Великій Британії наприкінці ХХ – в ХХІ ст. Німеччина у другій половині ХІХ – першій половині ХХ ст.: вплив на глобальні процеси світової історії. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Німеччини після Другої Світової війни. Державно-політичний устрій країни. Етнонаціональний та конфесійний склад населення та демографічні в Німеччині в 1990-х – 2000-х рр. Особливості соціально-економічного розвитку Франції. Трансформація політичної моделі в країні в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Етнонаціональний та конфесійний склад населення Франції. Демографічні процеси в країні на початку ХХІ ст.

Тема 8. Країни Центральної та Південно-Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – на початку 2000-х рр.

Особливості Центрально-Східної Європи як регіону. Етнонаціональний та конфесійний склад населення країн Центральної Європи. Загальна характеристика

економіки країн Центрально-Східної Європи. Специфіка перехідної моделі економіки в країнах Центрально-Східної Європи та основні тенденції розвитку регіону в постсоціалістичний період. Політичний устрій держав Центральної та Східної Європи. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Південно-Східної Європи наприкінці XX – в XXI.

Тема 9. Країни Північної Європи: особливості соціально-економічного та політичного розвитку

Основні тенденції розвитку країн Північної Європи. Географічне положення, природно-кліматичних умови та ресурси країн Північної Європи. Основні етапи історичного розвитку регіону Північної Європи. Особливості державно-політичного устрою країн Північної Європи. Економіко-господарська характеристика країн Північної Європи та особливості їх соціально-економічного розвитку в XX – XXI ст. Етнонаціональний склад населення Північної Європи та демографічні процеси в регіоні на сучасному етапі.

Тема 10. Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі

Особливості розвитку Південної Європи як регіону. Основні етапи історії країн регіону та геополітична специфіка їх сучасного становища в світі. Етнонаціональний склад населення та демографічні процеси в державах Південної Європи. Загальна характеристика економіки країн Південної Європи. Особливості державно-політичного устрою країн Південної Європи.

Тема 11. США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку

Особливості геополітичного положення держав Північної Америки. Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурси США. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Сполучених Штатів Америки наприкінці XVIII – в XXI ст. Постіндустріальна стадія розвитку економіки США і значення сектору послуг. Склад населення та демографічні процеси в США. Державно-політичний устрій США та його специфіка. Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурси Канади. Основні етапи історичного розвитку Канади. Політична система Канади як держави в межах Британської Співдружності Націй. Особливості розвитку економіки Канади. Склад населення та демографічні процеси в Канаді на сучасному етапі.

Розділ 3. Країни Азії та Африки

Тема 12. Загальна характеристика азійського регіону

Загальні відомості про макрорегіон. Політико-та економіко-географічний огляд Азії. Культурна спадщина. Політична карта Азії. Основні субрегіони, чинники їх виділення. Типологія країн. Політичний устрій. Політико- та економіко-географічна характеристика країн Центральної Азії.

Тема 13. Країни Східної Азії

Загальні відомості про країни. Різноманітність моделей соціально-економічного розвитку. Культурна спадщина регіону.

Країнознавча характеристика Китаю. Країнознавча характеристика Японії. Загальні відомості про країну. Зовнішні економічні зв'язки держав Східної Азії з іншими

державами світу. Інтеграційні угруповання. Пріоритети зовнішньої політики. Міжнародні економічні зв'язки з країнами світу та з Україною.

Тема 14. Країни Південно-Східної Азії

Політико- та економіко-географічна характеристика країн Південно-Східної Азії. Загальні відомості про країни. Розмаїття економічних моделей. Соціальні проблеми. Проблема наркобізнесу. Індустрія туризму. Культурна спадщина. Зовнішні економічні зв'язки держав Південно-Східної Азії з іншими державами світу. Інтеграційні угруповання

Тема 15. Країни Південної Азії

Загальні відомості про країни субрегіону. Зміни на політичній карті субрегіону протягом ХХ століття. Індустрія туризму. Культурна спадщина регіону. Зони нестабільності в регіоні. Політичні суперечки та конфлікти. Зовнішні економічні зв'язки з країнами світу. Інтеграційні угруповання. Країнознавча характеристика Індії. Зони конфліктів. Проблема сепаратизму. Пріоритети зовнішньої політики. Міжнародні економічні зв'язки з країнами світу та з Україною.

Тема 16. Країни Західної Азії

Політико- та економіко-географічна характеристика країн Південно-Західної Азії. Загальні відомості про країни. Місце країн субрегіону в світі. Культурна спадщина. Загальні відомості про Туреччину. Зони конфліктів та політичної нестабільності. Зовнішні економічні зв'язки держав субрегіону з іншими державами Азії та світу. Регіональні інтеграційні угруповання. Пріоритети зовнішньоекономічної та зовнішньополітичної діяльності. Відносини з Україною.

Тема 17. Загальна характеристика країн Африки

Африка як економіко-географічний і політичний макрорегіон. Загальна політико- та економіко-географічна характеристика країн Африки. Порівняльна політико- та економіко-географічна характеристика країн Західної та Центральної Африки.

Тема 18. Країни Північної Африки

Політико- та економіко-географічна характеристика країн Північної Африки. Загальні відомості про країни. Вплив релігії на соціокультурне життя регіону. Північна Африка як один із найрозвинутіших регіонів континенту. Особливості економічного розвитку на сучасному етапі. Країни регіону у міжнародному географічному поділі праці. Невиробнича сфера. Індустрія туризму. Культурна спадщина. Країнознавча характеристика Єгипту. Місце країни на Близькому Сході та в світі. Пріоритети зовнішньої політики. Міжнародні економічні зв'язки з країнами світу та з Україною. Інтеграційні угруповання.

Тема 19. Країни Тропічної і Південної Африки

Країнознавчий огляд Південної Африки. Загальні відомості. Південно-Африканська Республіка. Загальні відомості про країну. Зовнішні економічні та політичні зв'язки держав Південної Африки з іншими державами світу. Зв'язки з Україною.

Розділ 4. Країни Латинської Америки

Тема 20. Латинська Америка як країнознавчий регіон

Загальна політико- та економіко-географічна характеристика Латинської Америки. Склад території. Типологія країн. Сучасна політична карта. Історія формування.

Цивілізації доколумбової епохи: майя, ацтеки, інки. Населення регіону: розмаїття етнонаціонального складу; демографічні особливості, розміщення населення, урбанізація, трудові ресурси. Господарська оцінка природно-ресурсного потенціалу. Залежність розвитку економіки країн регіону від іноземних монополій. Основні галузі господарства. Місце в міжнародному географічному поділі праці. Соціальна сфера. Культурна спадщина ЮНЕСКО. Соціальні проблеми регіону. Зони конфліктів та політичної нестабільності. Проблеми боротьби з тероризмом та наркомафією. Розвиток інтеграційних процесів у Латинській Америці.

Тема 21. Мексика й країни Центральної Америки

Загальні відомості про країни. Історія формування території Аргентини. Загальні відомості про країну. Місце країни на континенті та в світі. Примирення Аргентини та Бразилії як чинник створення організації МЕРКОСУР. Аргентинсько-іранські відносини. Особливості сучасного господарського розвитку. Соціальна сфера. Культурна спадщина. Українська діаспора в Аргентині.

Країнознавча характеристика Бразилії. Зовнішня та внутрішня політика Луїза да Сілви. Ділма Руссеф – перша жінка-президент в історії Бразилії. Особливості федеративного устрою Бразилії. Еволюція відносин Бразилії та США. Бразилія в організації МЕРКОСУР.

Країнознавча характеристика Мексики. Загальні відомості про країну. Місце країни в регіоні та світі.

Порівняльна країнознавча характеристика країн на прикладі Чилі та Венесуели.

Пріоритети зовнішньої політики. Відносини з США та Канадою. Міжнародні економічні зв'язки. Відносини з Україною.

Тема 22. Країни карибського басейну

Країнознавча характеристика регіону. Особливості економічної системи країн Карибського басейну.

Походження назви Гаїті. Становлення плантаційної економіки на острові у французьку колоніальну добу. Перша «чорна» республіка Латинської Америки. Перемога на президентських виборах Мішеля Мартелі.

Походження назви Ямайка. Історія колонізації острова. Проголошення незалежності Ямайки від Великобританії. Ямайський економічний розвиток. Державно--політичний устрій Ямайки. Участь країни в інтеграційних процесах у регіоні Карибського басейну.

Походження назви Куба. Куба як іспанська колонія. Особливості політичного устрою Куби. Проблема пошуку політичного наступника родиною Кастро. Країни Лівой вісі в кубинській зовнішній політиці.

Тема 23. Ла-Платські та Андські країни

Країнознавча характеристика регіону. Особливості економічної системи країн узбережжя Ла-Платської затоки. Віце-королівство Ла-Плата та його розпад. Особливості економічної системи андських країн.

Уругвай як осередок політичного життя Південної Америки. Військова диктатура на території Уругваю. Уругвайсько-аргентинський прикордонний конфлікт.

Демократизація політичного життя Парагваю. Причини та наслідки виключення Парагваю з лав організації МЕРКОСУР.

Особливості політичного устрою Боліваріанської республіки Венесуели. Венесуела та ОПЕК.

Давні цивілізації на території Колумбії. Політична система Колумбії. Еволюція відносин Колумбії та США. Співпраця сторін у боротьбі з контрабандою наркотиків. Взаємини Колумбії з країнами Лівой вісі.

Основні риси політичної системи Чилі. «Економічна» дипломатія Чилі. Територіальне питання у чилійсько-болівійських відносинах.

Цивілізація інків, її культурні та військові здобутки. Проблема національного примирення на сучасному етапі. Особливості політичного устрою Перу. Міждержавні взаємини Перу та США.

Природний газ як чинник політичного життя Болівії. Державний устрій Болівії. Еволюція болівійсько-чилійських відносин. Співпраця Болівії з іншими країнами Лівой вісі. Антинаркотична співпраця Болівії та США.

Еквадор у колоніальну добу. Нафтовий чинник у політичному житті Еквадору. Політичний устрій країни. Політика Еквадору в організації ОПЕК. Антинаркотична співпраця Еквадору та США. Еквадорсько-колумбійський конфлікт та його наслідки. Особливості врегулювання еквадорсько-перуанського прикордонного протистояння.

Тема 24. Країни Австралії та Океанії

Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Океанія. Маршаллові Острови. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Рекомендована література

1. Алимов Р. Шанхайская организация сотрудничества: глобальный профиль в международных отношениях / Р. Алимов. М.: Весь Мир, 2018. 400 с. 9.
2. Воскресенский А. Д. Практика зарубежного регионоведения и мировой политики: Учебник / А. Д. Воскресенский, В. Я. Белокреницкий, А. А. Байков, А. О. Ермолаев. М.: Издательство "Магистр" ; ООО "Научно-издательский центр ИНФРА-М", 2016. 560 с.
3. Зимогляд В. Я. Регіон у системі міжнародних відносин / В. Я. Зимогляд // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» 2014. № 4 (23).
4. Ігнат'єв П.М. Країни Азії: особливості культури та побуту. Чернівці, 2011. 286 с.
5. Історія європейської інтеграції: фази, результати, досягнення. Політичні виклики для ЄС : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; уклад.: К. К. Баранцева, О. І. Пошєдін, Л. А. Шереметьєва ; пер. Л. А. Шереметьєвої. К. : НАДУ, 2016. 116 с.
6. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Країнознавство: навч. посібн. К.:Видавничий дім «Кондор», 2018. 264 с.
7. Регіоназнавство /Заг. ред. акад. НАН України Л.В Губерського, В.А. Смоля К.: Київ ун-т., 2014. 642 с.
8. Чумаков, А.Н. Глобализация. Контуры целостного мира. М.: Издательство "Проспект", 2016. 525 с

9. Bailly S..The Region : A basic Concept for understanding local Areas and Global Systems // Cybergegeo.-Article 42.- May 2007 [Електронний ресурс]. Режим доступу: : <http://www.cybergegeo.eu/index333.html>
10. Keating M. Regions and Regionalism in Europe / M. Keating. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2004. 692 p
11. Laursen F. Chapter 1. Regional Integration: Some Introductory Reflections // Comparative Regional Integration. Europe and Beyond / F. Laursen. Farnham: Ashgate Publishing Limited, 2010. 282 p. 26.
12. Schultz M. Regionalization in a Globalizing World. A Comparative Perspective on Forms, Actors and Processes / M Schultz, F.,Soderbaum, J.Ojendal. L. N. Y.: Zed Books, 2001. P. 250-266.
13. Slocum N. Identity and Regional Integration II Global Politics of Regionalism. Theory and Practice. Ed. by M. Farrell et. oth. / N. Slocum, L. Van Langqrihove. London.: Pluto Press, 2005. P. 137-154.
14. The British political class [Електронний ресурс]. Режимдоступу: <https://www.economist.com/britain/2017/06/10/the-british-politicalclass-is-not-up-to-the-job>
15. Vayrynen R. Regionalism: Old and New // R. Vayrynen / International Studies Review. 2003. Mar. Vol. 5. No. 1. P. 25-51.

Допоміжна література

1. Арапова Е.Я. Восточная Азия: в поисках интеграции // Азия и Африка сегодня. 2011. №10.
2. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. К.: Академія. 2003. 633 с.
3. Блій де Г., Муллер Л., Шаблій О. Географія: світи, регіони, концепти: Пер. з англ. К.: Либідь. 2004. 740 с.
4. Горицька Г.В. «Арабська весна» в Єгипті: погляд із середини // Зовнішні справи. 2012. №5.
5. Горобець І.В.: Горобець І.В., Мартинов А.Ю. Іранський вузол глобальних протиріч// Зовнішні справи. 2011. №2.
6. Дахно І.І., Бовтрук Ю.А. Міжнародна економіка: Навч. посіб. К.: МАУП, 2002. 216 с.
7. Дахно І.І., Тимофієв С.М. Країни світу: Довідник. К.: МАЛА, 2005. 603 с.
8. Дейвіс Н. Європа. Історія. К.: Основи, 2000. 1464 с.
9. Дипломатия иностранных государств: Учеб. пособие / Под ред. Т.В. Зоной. М.: РОССПЭН, 2004. 352 с.
10. Дорошевский М.В., Мысливец Г.В. Экономическая и социальная география мира: Учеб. пособие. К.: МАУП, 2003. 134 с.
11. Дослідження світової політики: 36. наук. праць. Вип. 24; 25. К., 2003.
12. Економіка зарубіжних країн / За ред. Ю.Г. Козака. В.В. Ковалевського, К.І. Ржепішевського. К.:ЦНЛ, 2003. 352 с.
13. Ігнат'єв П.М. „Слон” і „дракон” в азіатській грі. Індокитайські відносини на тлі світових політичних процесів // Політика і час. 2006. № 6.
14. Ігнат'єв П.М. Індія і монархії Перської затоки: взаємодоповнюваність інтересів // Зовнішні справи. 2011. №3.
15. Ігнат'єв П.М., Черкас Б.А. Азіатські велетні у боротьбі за вплив на країни Африки//Зовнішні справи. 2012. №2.
16. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посіб. / За ред. Л.Т. Левчук. К.: Либідь, 2000. 520 с.
17. Кривонос Р.А. Інтеграційні процеси у Європі та Північній Америці: Навчальні матеріали з курсу „Країнознавство Європи та Північної Америки”. К.: ІМВ, 2007. 44 с.

18. Лагутов Ю.Е. Суспільні трансформації в країнах Північної Африки: причини і тенденції // Зовнішні справи. 2011. №4.
19. Лозовицький О.С. Сучасний Схід: демократичний ренесанс чи геополітичний перерозподіл ?/ Зовнішні справи. 2011. № 2.
20. Лоссовський І.Є. Еволюція безпекових концептів у субрегіоні Південно-Східної Азії: малайзійський акцент // Зовнішні справи. 2011. №10, №11-12.
21. Міжнародна економіка: Навч. посіб. / За ред. Ю.Г Козак, В.В. Ковалевський. К.І. Ржепішевський К.: ЦНЛ, 2004. 672 с.
22. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1930–2000-ті рр.): Підручник / В.А. Манжола. М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. К.: Либідь, 2001. 622 с.
23. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А.С. Філіпенко, В.С. Булкін, М.А. Дудченко та ін. К.: Знання України, 2004. 304 с.
24. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посібн. К.: Знання, 2013. 677 с.
25. Політична енциклопедія / Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. 808 с.
26. Семигіна Т.В. Соціальна політика у глобальному вимірі. К.: Пульсари, 2003. 252 с.
27. Страны. Народы. Цивилизации / Гл. ред. М.Д. Аксенова. М.: Аванта+, 2002. 704 с.
28. Токарева А.Е. Морская проблема Боливии: есть ли выход из тупика?//Латинская Америка. 2012. №1.
29. Ушакова Н.Г., Помінова І.І. Соціально-економічні типи країн: Навч. посіб. К.: Професіонал, 2004. 304 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Сайти дипломатичних місій пострадянських країн, акредитованих в Україні
2. Сайти наукових видань, які займаються вивченням проблем пострадянських країн.
3. www.meria.idc.il/ / journal сайт Інтернет-видання Мерія, матеріали якого присвячені країнам Близького Сходу, Центральної Азії та Закавказзя
4. Центр Україно-Африканских исследований [Електроний ресурс]. Режим доступу: <http://cuar.in.ua/cuar/main.htm>
5. The new Brazil and the changing hemisphere//Americas quarterly. 2011. Spring.Режим доступу до сайту: <http://www.americasquarterly.org/node/2416>.
6. Never before seen in Brazil//Rev.Bras.Polit.In. 2010. Volume 53. Number 2. Режим доступу до сайту: <http://www.scielo.br/pdf/rbpi/v53n2/09.pdf>
7. <http://svit.ukrinform.ua/> Країни світу сайт, присвячений країнам світу на веб-порталі Українського національного інформаційного агентства (Укрінформ)

2. Плани практичних(семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи:

№ з/п	Назва теми
1	Історія формування пострадянського простору.
2	Російська Федерація: трансформаційні процеси в економічній та політичній сфері.
3	Республіка Білорусь та Республіка Молдова – особливості історичного розвитку та переходу до ринку в сучасних умовах.

4	Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності.
5	Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону.
6	Республіки Закавказзя: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежного розвитку.
7	Країни Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку.
8	Країни Центральної та Південно-Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – на початку 2000-х рр.
9	Країни Північної Європи: особливості соціально-економічного та політичного розвитку.
10	Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі.
11	США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку.
12	Загальна характеристика азійського регіону 1. Політико-та економіко-географічний огляд Азії. 2. Основні субрегіони, чинники їх виділення. Типологія країн. Політичний устрій. 3. Політико- та економіко-географічна характеристика країн Центральної Азії. 4. Культурна спадщина.
13	Країни Східної Азії 1. Різноманітність моделей соціально-економічного розвитку. 2. Країнознавча характеристика Китаю. 3. Країнознавча характеристика Японії. 4. Інтеграційні угруповання. 5. Пріоритети зовнішньої політики. 6. Міжнародні економічні зв'язки з країнами світу та з Україною 7. Культурна спадщина регіону.
14	Країни Південно-Східної Азії 1. Політико- та економіко-географічна характеристика країн Південно-Східної Азії. 2. Розмаїття економічних моделей. 3. Соціальні проблеми. 4. Проблема наркобізнесу. Індустрія туризму. Культурна спадщина. 5. Зовнішні економічні зв'язки держав Південно-Східної Азії з іншими державами світу. 6. Інтеграційні угруповання
15	Країни Південної Азії 1. Місце країн субрегіону в світі. 2. Зони конфліктів та політичної нестабільності. 3. Зовнішні економічні зв'язки держав субрегіону з іншими державами Азії та світу. 4. Регіональні інтеграційні угруповання. 5. Відносини з Україною. 6. Культурна спадщина регіону.
16	Країни Західної Азії 1. Політико- та економіко-географічна характеристика країн Західної Азії. Зони конфліктів та політичної нестабільності. 2. Зовнішні економічні зв'язки держав субрегіону з іншими державами Азії та світу. 3. Регіональні інтеграційні угруповання.

	4. Відносини з Україною. 5. Культурна спадщина регіону.
17	Загальна характеристика країн Африки 1. Порівняльна політична характеристика країн Західної та Центральної Африки. 2. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Західної та Центральної Африки. 3. Вплив релігії на соціокультурне життя регіону.
18	Країни Північної Африки 1. Північна Африка як один із найрозвинутіших регіонів континенту. 2. Особливості економічного розвитку на сучасному етапі. Індустрія туризму. Культурна спадщина. 3. Міжнародні економічні зв'язки з країнами світу та з Україною. 4. Інтеграційні угруповання.
19	Країни Тропічної і Південної Африки 1. Південно-Африканська Республіка. 2. Зовнішні економічні та політичні зв'язки держав Південної Африки з іншими державами світу. 3. Зв'язки з Україною.
20	Латинська Америка як країнознавчий регіон 1. Цивілізації доколумбової епохи: майя, ацтеки, інки. 2. Населення регіону: розмаїття етнонаціонального складу; демографічні особливості, розміщення населення, урбанізація, трудові ресурси. 3. Господарська оцінка природно-ресурсного потенціалу. 4. Залежність розвитку економіки країн регіону від іноземних монополій. 5. Місце в міжнародному географічному поділі праці. Соціальна сфера. 6. Соціальні проблеми регіону. 7. Зони конфліктів та політичної нестабільності. 8. Проблеми боротьби з тероризмом та наркомафією. 9. Розвиток інтеграційних процесів у Латинській Америці.
21	Мексика й країни Центральної Америки 1. Історія формування території Аргентини. 2. Примирення Аргентини та Бразилії як чинник створення організації МЕРКОСУР. 3. Аргентинсько-іранські відносини. 4. Українська діаспора в Аргентині. 5. Еволюція відносин Бразилії та США. 6. Порівняльна країнознавча характеристика країн на прикладі Чилі та Венесуели. 7. Пріоритети зовнішньої політики. 8. Відносини з США та Канадою. 9. Міжнародні економічні зв'язки. Відносини з Україною.
22	Країни карибського басейну 1. Особливості економічної системи країн Карибського басейну. 2. Перша «чорна» республіка Латинської Америки. Ямайський економічний розвиток. 3. Участь країни в інтеграційних процесах у регіоні Карибського басейну. 4. Особливості політичного устрою Куби. 5. Країни Лівой вісі в кубинській зовнішній політиці.
23	Ла-Платські країни й Андські країни 1. Особливості економічної системи країн узбережжя Ла-Платської затоки. 2. Віце-королівство Ла-Плата та його розпад.

	3. Іспанська колоніальна імперія на уругвайській території. 4. Боротьба Уругваю за незалежність від Бразилії та Аргентини. 5. Особливості уругвайського державного устрою. 6. Уругвай як осередок політичного життя Південної Америки. 7. Уругвайсько-аргентинський прикордонний конфлікт. 8. Демократизація політичного життя Парагваю. 9. Причини та наслідки виключення Парагваю з лав організації МЕРКОСУР. Особливості економічної системи андських країн. 10. Особливості політичного устрою Боліваріанської республіки Венесуели. 11. Венесуела та ОПЕК. 12. Еволюція відносин Колумбії та США. Співпраця сторін у боротьбі з контрабандою наркотиків. 13. Взаємини Колумбії з країнами Лівой вісі. 14. Основні риси політичної системи Чилі. 15. «Економічна» дипломатія Чилі. 16. Територіальне питання у чилійсько-болівійських відносинах. 17. Особливості політичного устрою Перу. 18. Міждержавні взаємини Перу та США. 19. Природний газ як чинник політичного життя Болівії. Державний устрій Болівії. 20. Еволюція болівійсько-чилійських відносин. 21. Співпраця Болівії з іншими країнами Лівой вісі. 22. Політика Еквадору в організації ОПЕК. 23. Антинаркотична співпраця Еквадору та США. 24. Еквадорсько-колумбійський конфлікт та його наслідки. 25. Особливості врегулювання еквадорсько-перуанського прикордонного протистояння.
24	Країни Австралії та Океанії 1. Історія формування території 2. Соціальні проблеми регіону. 3. Місце країн в світі. 4. Культурна спадщина. 5. Пріоритети зовнішньої політики. 6. Відносини з США та Канадою. 7. Міжнародні економічні зв'язки. Відносини з Україною.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи
1	Підготовка до усного опитування на тему «Історія формування пострадянського простору» з наступних питань: Історія формування пострадянського простору: основні етапи. Пострадянські республіки: проблеми нових держав після здобуття незалежності.
	Підготовка до усного опитування на тему «Російська Федерація:

2	трансформаційні процеси в економічній та політичній сфері» з наступних питань: Географічне положення та геополітичне становище Російської Федерації. Природно-ресурсний потенціал Російської Федерації. Соціально-економічний розвиток Російської Федерації в пострадянський період. Трансформація державно-політичної системи Росії в умовах незалежності.
3	Підготовка до усного опитування на тему «Республіка Білорусь та Республіка Молдова – особливості історичного розвитку та переходу до ринку в сучасних умовах» з наступних питань: Політичні процеси в Білорусії в 1991 – 1994 рр. Прихід до влади О. Лукашенка. Конституція 1996 р. Політична система Білорусії. Економічні процеси в Білорусії в першій половині 1990-х рр. Спроби економічних реформ. Соціально-економічний розвиток республіки в другій половині 1990-х – на початку ХХІ ст. Трансформація політичної системи Молдови в умовах незалежності. Соціально-економічний розвиток Молдови після здобуття незалежності. Етнонаціональні проблеми регіону.
4	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності» з наступних питань: особливості соціально-економічного розвитку Латвії, Литви та Естонії після здобуття незалежності, трансформація державно-політичного устрою в країнах Балтії в пострадянський період, етнонаціональні процеси в Прибалтійських республіках після здобуття незалежності.
5	Підготовка до усного опитування на тему «Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону» з наступних питань: економічний потенціал Узбекистану, соціально-економічний розвиток республіки в умовах незалежності та особливості переходу до ринкової економіки, державно-політичний устрій Узбекистану, демографічні процеси в Узбекистані в пострадянський період, релігійний фактор та його вплив на суспільно-політичні процеси в країні, особливості соціально-економічного розвитку Казахстану в радянський період, трансформація політичної системи в Казахстані в умовах незалежності та становлення президентської моделі влади в країні, особливості соціально-економічний розвиток Казахстану та Киргизстану в пострадянський період: спільне та відмінне, «кольорові революції» в Киргизії в 2005-му та 2010-му рр. та їх наслідки для країни, трансформація політичної системи Киргизстану у 1990-х – 2000-х рр., громадянська війна в Таджикистані в 1990-х рр., політичні процеси в країні в другій половині 1990-х рр. – на початку ХХІ ст., державно-політичний устрій Таджикистану, соціально-економічний розвиток республіки в умовах незалежності. демографічні процеси та міжетнічні конфлікти в Таджикистані; особливості соціально-економічного розвитку Туркменістану в умовах незалежності, трансформація політичної системи Туркменістану та формування «суперпрезидентської» моделі влади в країні, демографічні процеси в республіці в пострадянський період
6	Підготовка до усного опитування на тему «Республіки Закавказзя: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежного розвитку» з наступних питань: Політична криза в Грузії на початку 1990-х рр. та повернення до влади Е. Шеварднадзе, соціально-економічний розвиток та політичні процеси в республіці у 1990-х – на початку 2000-х рр. «Революція троянд» в Грузії у 2003 р.: причини та перебіг подій, реформи М. Саакашвілі та їх наслідки, трансформація політичної системи Грузії в 2004 – 2012 рр.; політичні процеси у Вірменії після здобуття незалежності, соціально-економічний розвиток

	країни в 1990-х рр.: економічна криза та спроби її подолання; політична криза в Азербайджані на початку у 1990-х рр. та її подолання, особливості соціально-економічного розвитку Азербайджану в пострадянський період.
7	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку» з наступних питань: об'єднання Німеччини та його наслідки для Європи, ФРН та євроінтеграційні процеси у другій половині XX ст., демографічні процеси в країні на початку XX ст., особливості соціально-економічного розвитку Франції, трансформація політичної моделі в країні: від Великої Французької революції до наших днів. Особливості державно-політичного устрою П'ятої Республіки, Франція в ЄС, регіони Великої Британії та їх економіко-географічна характеристика, система місцевого самоврядування та її особливості, населення країни та демографічні зміни у Великій Британії в XX – XXI ст., міста Великої Британії, їх демографічні та економічні особливості.
8	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Центральної та Південно-Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – на початку 2000-х рр.» з наступних питань: особливості Східної та Центральної Європи як регіону та його субрегіони. етапи історії розвитку країн регіону, економічна криза країн регіону після розпаду СРСР та відмови від адміністративної моделі економіки, специфіка перехідної моделі економіки у країнах Східної та Центральної Європи, геополітична специфіка їх сучасного становища у світі після розширення ЄС у 2004 р., загальна характеристика економіки країн Східної та Центральної Європи. Класифікація країн регіону за рівнем економічного розвитку. Політичний устрій країн Східної та Центральної Європи, специфіка правової культури країн євразійської правової системи, особливості розвитку югославських республік у 1990-х – на початку 2000-х рр.: розпад Югославії та його наслідки, демонтаж тоталітарної системи наприкінці 80-х — на початку 90-х років.
9	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Північної Європи: особливості соціально-економічного та політичного розвитку» з наступних питань: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн Північної Європи, економіко-географічна характеристика країн Скандинавського півострова, трансформація державно-політичного устрою в країнах Північної Європи у XX ст., етнонаціональний склад населення та демографічні процеси в країнах Північної Європи наприкінці XX – на початку XXI ст.
10	Підготовка до усного опитування на тему «Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі» з наступних питань: класифікація країн регіону за рівнем економічного розвитку, особливості державно-політичного устрою країн Південної Європи на прикладі Італії, Іспанії, Португалії та Греції, країни Піренейського півострова та розширення сфери впливу Західної цивілізації у XVI – XVII ст., особливості економічного розвитку країн Південної Європи у XV – на початку XXI ст.
11	Підготовка до усного опитування на тему «США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку» з наступних питань: Фактори геополітичного домінування США як наддержави, загальна характеристика економіки США (ВНП, максимальна концентрація капіталу, використання досягнень НТР, політика монетаризму тощо), постіндустріальна стадія розвитку економіки США і значення сектору послуг, особливості канадської економіки, особливості політичної системи Канади як держави в межах Співдружності націй,

	становлення правової системи США і Канади.
12	Тема 12. Загальна характеристика азіатського регіону - проаналізувати культурно-історичні особливості Азії; - показати відносини України з країнами Азії на сучасному етапі; - проаналізувати дані про кращі здобуткам культур країн Азії та української культури; - описати найвідоміші досягнення країн регіону; - сформулювати гіпотези, теорії відомих учених, що досліджують питання розвитку країнознавства у країнах Азії; - зазначити особливості та етапи азіатської історії; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
13	Тема 13. Країни Східної Азії - охарактеризувати особливості політичної системи Японії; - дати характеристику економічному розвитку Китаю на сучасному етапі; - показати особливості населення та демографічної ситуації в Китаї. Зробити висновки щодо її наслідків. - наведіть особливості північнокорейської ракетно-ядерної програми; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
14	Тема 14. Країни Південно-Східної Азії - охарактеризувати особливості здобуття незалежності островними країнами Південно-Східної Азії; - назвати причини краху режиму «нового порядку» в Індонезії; - проаналізувати особливості президентської республіки на Філіппінах; - охарактеризувати «колективну монархію» в Малайзії; - пояснити «загальний добробут» в Сингапурі; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
15	Тема 15. Країни Південної Азії - охарактеризувати особливості багатонаціонального складу населення Індії й Пакистану; - визначити республіку, котра іменується «найчисленішою демократією світу»; - зазначити причини індійсько-пакистанської конфронтації; - проаналізувати особливості політичної системи Ісламської Республіки Пакистан; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
16	Тема 16. Країни Західної Азії - охарактеризувати особливості культурно-цивілізаційного розвитку Близькосхідного регіону; - простежити виникнення Палестинської проблеми і її сутність; - проаналізувати особливості політичної й економічної системи «нафтової монархії» Перської затоки; - охарактеризувати особливості державного ладу Ізраїлю; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних

	питань.
17	Тема 17. Загальна характеристика країн Африки - охарактеризувати особливості етнічного й конфесійного складу Африки; - вказати особливості процесів деколонізації в регіоні; - дати оцінку транспортній проблемі Африці; - охарактеризуйте європейську колонізацію континенту; - проаналізуйте етнічну розмаїтість населення; - зазначити проблеми етнічних груп, що представлені багатомільйонними націями, великими народностями і дуже малими групами, що і зараз живуть у родоплемінному суспільстві. - довести, що Африка - найменш індустріальний район світу; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
18	Тема 18. Країни Північної Африки - охарактеризувати труднощі, які спіткали Алжирську Народну Демократичну Республіку в процесі демократизації й ринкових перетворень; - проаналізувати проблеми Західної Сахари; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
19	Тема 19. Країни Тропічної і Південної Африки - проаналізувати особливості господарського розвитку країн Тропічної й Південної Африки; - охарактеризувати особливості державного ладу Південно-Африканської Республіки; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
20	Тема 20. Латинська Америка як країнознавчий регіон - проаналізувати особливості формування латиноамериканських націй; - зазначте, що стало на заваді створенню Панамериканської зони вільної торгівлі; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
21	Тема 21. Мексика й країни Центральної Америки - охарактеризувати основні етапи формування політичної карти Середньої Америки; - проаналізувати особливості суспільно-політичного розвитку Мексики; - зазначити наслідки мирного урегулювання Центральноамериканського конфлікту; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
22	Тема 22. Країни карибського басейну - вказати, на які країни в своїй зовнішній політиці орієнтується Ямайка; - сформулювати міжнародне значення Кубинської революції 1956-1959 рр.; - довести, що Гаїті найменш розвинена країна Західної півкулі; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
23	Тема 23. Ла-Платські й Андські країни

	- оцінити діяльність військових режимів в Бразилії в 1964-1985рр.; - охарактеризувати особливості зовнішньої політики Аргентини за часів правління Карлоса Менема; - охарактеризувати унікальність культурно-цивілізаційного розвитку Уругваю; - охарактеризувати особливості відносин малих та великих країн в організації МЕРКОСУР; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. - охарактеризувати зовнішню політику Уго Чавеса; - з'ясувати наслідки неоліберальних реформ Августо Піночета; - охарактеризувати особливості внутрішньої політики Альберто Фухіморі; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
24	Тема 24 Країни Австралії та Океанії - охарактеризувати соціально-економічний розвиток Австралійського Союзу; - охарактеризувати туристичну індустрію регіону; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
25	Написання курсової роботи

Індивідуальне завдання: написання курсової роботи

Країнознавство: методичні рекомендації до виконання курсової роботи (для студентів 2 курсу спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії») / укл. Г. С. Панасенко, М. Ю. Онацький – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018 – 42 с.

Теми для рефератів та інформаційних повідомлень (виступів/дебатів):

1. Підходи до визначення етимології назв «Америка», «Латинська Америка».
2. Визначення поняття «Схід» та його співвідношення із поняттям «Orient».
3. Проблема розмежування Азії та Океанії. Лінія «Уолеса».
4. Історичні регіони «Монголія», «Маньчжурія» та «Синьцзян». Історико-географічні регіони «Корея» та «Тибет».
5. Визначення поняття «Індокитай» у вузькому та широкому розуміннях.
6. Поняття «Камбоджа» у історичній перспективі.
7. Співвідношення понять «Індостан», «Велика Індія», «Індійський субконтинент».
8. Історичний регіон «Британська Індія (—The British Raj)».
9. Районування Південної Азії за мовною та релігійною ознаками.
10. Історичні регіони Південної Азії: «Бенгалія», «Раджастхан/ Раджпутана», «Пенджаб», «Гуджарат», «Кашмір», «Сінд», «Белуджистан», «Махараштра», «Тамілнад», «Ассам». Поняття «Коров'ячий пояс».
11. Співвідношення поняття «Схід» («аль-шарк») та «Захід» («аль-гарб») у арабській культурі та науці.
12. Регіони «Арабського Магрибу» та «Арабського Машрику». Географічні макрорегіони Африки: «Плоскогір'я» та «Рівнини» та їх субрегіони.
13. Регіони «Сахара», «Сахель», «Африканський ріг».
14. Районування Африки за релігійною та мовною ознаками. Історико-географічний регіон «Судан».
15. Історичні регіони «Абіссинія (Ефіопія)», «Сомалі», «Гана», «Малі», «Конго», «Мономотапа».
16. Регіональні інтеграційні організації КАРИКОМ, МЕРКОСУР і Співдружність андських держав.

17. Історичне минуле країн Латинської Америки.
18. Причини та наслідки створення УНАСУР.
19. Цивілізації ольмеків, ацтеків і майя. Захоплення іспанцями островів Карибського моря.
20. Виникнення держав у Центральній Америці.
21. Анексія США північних мексиканських територій.
22. Панамська криза і політика «Великого кийка».
23. Еволюція міжнародно-правового статусу Панамського каналу.

3. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт передбачених навчальним планом:

ЗРАЗКИ ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Етимологія назви Африка.
2. Які країни належать до Північної Африки.
3. «Візитна картка» Куби.
4. Скільки суверенних і скільки відповідно залежних територій належить до Латинської Америки.
5. Завдання семестрових екзаменів (письмових залікових робіт):

ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З

ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ РЕГІОНОЗНАВСТВО» (3 семестр)

1. Історія формування пострадянського простору.
2. Країни Балтії: загальна характеристика регіону та особливості розвитку в пострадянський період.
3. Пострадянські країни Центральної Азії: трансформаційні процеси в регіоні.
4. Республіки Закавказзя. Особливості розвитку в умовах незалежності: спільне та відмінне.
5. Російська Федерація: економіко-географічна характеристика.
6. Соціально-економічний розвиток Росії в пострадянський період. Економічні реформи 1990-х років та їх наслідки.
7. Демографічні процеси в Росії на початку 2000-х років.
8. Етнонаціональний та конфесійний склад населення Російської Федерації.
9. Державно-політичний устрій Російської Федерації. Формування президентської моделі влади.
10. Економіко-географічна характеристика Білорусії. Економічні райони республіки.
11. Державно-політичний устрій Білорусії. Формування президентської моделі влади в країні.
12. Еволюція політичної моделі Молдови.
13. Соціально-економічний розвиток Молдови в пострадянський період.
14. Етнонаціональна структура населення Молдови.
15. Особливості соціально-економічного розвитку Литовської Республіки.
16. Державно-політичний устрій Литовської Республіки.
17. Особливості соціально-економічного розвитку Латвії.
18. Державно-політичний устрій Латвійської Республіки.
19. Особливості соціально-економічного розвитку Естонської Республіки.
20. Етнонаціональний склад населення, демографічні процеси в країнах Балтії. Проблема російськомовного населення в Естонії та Латвії в пострадянський період.

21. Державно-політичний устрій Естонії.
22. Республіка Узбекистан: економічний потенціал.
23. Соціально-економічний розвиток Узбекистану в умовах незалежності.
24. Демографічні процеси в Узбекистані в роки незалежності.
25. Етнонаціональний та конфесійний склад населення Узбекистану. Лінії міжетнічних зіткнень.
26. Державно-політичний устрій Республіки Узбекистан.
27. Громадянська війна в Таджикистані в 1990-х років: причини, перебіг та наслідки.
28. Політичні процеси в Таджикистані у другій половині 1990-х років – на початку 2000-х років.
29. Державний устрій та політична система Таджикистану.
30. Соціально-економічний розвиток Таджикистану в умовах незалежності.
31. Етнонаціональний склад населення та демографічні процеси в Таджикистані наприкінці 1990-х – на початку 2000-х років.
32. Туркменістан: соціально-економічна характеристика країни.
33. Державний устрій та політична система Туркменістану.
34. Особливості соціально-економічного розвитку Туркменістану в пострадянський період.
35. Етнонаціональний склад населення Туркменістану. Демографічні процеси в республіці в пострадянський період.
36. Традиціоналізм та його прояви в суспільно-політичному житті сучасного Туркменістану.
37. Еволюція політичної системи Киргизстану в умовах незалежності.
38. Політичні процеси в Киргизії в пострадянський період.
39. Особливості соціально-економічного розвитку Киргизстану в пострадянський період.
40. Етнонаціональний склад населення Киргизстану та демографічні процеси в країні у 1990-х років – на початку 2000-х років.
41. Клановий характер устрою Киргизстану.
42. Економічний потенціал Республіки Казахстан.
43. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Казахстану в радянський період.
44. Перехід до ринкової економіки та особливості економічного розвитку Казахстану після здобуття незалежності.
45. Етнонаціональний склад населення Казахстану та демографічні процеси в країні в пострадянський період.
46. Політична система Казахстану.
47. Жузи як фактор суспільно-політичного розвитку Казахстану.
48. Релігійний фактор та його вплив на суспільно-політичні процеси в країнах Центральної Азії.
49. Закавказзя: етнонаціональна характеристика регіону. Лінії міжетнічних зіткнень.
50. Соціально-економічний розвиток та політичні процеси в Грузії у 1990-х – на початку 2000-х років.
51. «Революція троянд» у Грузії 2003 р.: причини, перебіг та наслідки.
52. Соціально-економічні реформи у Грузії за часів президента М. Саакашвілі та їх наслідки.
53. Трансформація державно-політичної системи Грузії у 2004 – 2011 роках.
54. Соціально-економічний розвиток Вірменії у 1990-х років: економічна криза та спроби її подолання.
55. Політичні процеси у Вірменії після здобуття незалежності. Державно-політичний устрій країни.

56. Етнонаціональний і конфесійний склад населення Вірменії та демографічні процеси в країні в пострадянський період. Вірменська діаспора.
57. Політична криза в Азербайджані на початку 1990-х років та її подолання.
58. Стабільність по-азербайджанськи. Династія Алієвих: прихід до влади, реформи та їх наслідки.
59. Особливості соціально-економічного розвитку Азербайджану в пострадянський період.
60. Державно-політичний устрій Азербайджану.
61. Особливості історичного розвитку країн Західної Європи та формування Західної цивілізації.
62. Німеччина: основні етапи історії країни.
63. Німеччина у другій половині XIX – першій половині XX ст.: вплив на глобальні процеси світової історії.
64. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Німеччини після Другої Світової війни.
65. Об'єднання Німеччини у 1989–1990 років і його наслідки для країни та Європи.
66. Державно-політичний устрій Федеративної Республіки Німеччини.
67. Населення Німеччини: етно-конфесійний склад та демографічні процеси в 1990-х – на початку 2000-х років.
68. Основні віхи історичного розвитку Франції.
69. Особливості соціально-економічного розвитку Франції у другій половині XX – на початку XXI століття.
70. Трансформація політичної моделі у Франції: від Великої Французької революції до наших днів.
71. Особливості державно-політичного устрою Франції.
72. Етнонаціональний та конфесійний склад населення Франції. Демографічні процеси в країні наприкінці XX – на початку XXI століття.
73. Основні етапи історії Великої Британії. Роль та місце Великої Британії в процесі становлення Західної цивілізації.
74. Економіко-географічна характеристика Великої Британії та особливості соціально-економічного розвитку країни наприкінці XX – на початку XXI століття.
75. Склад населення країни та демографічні процеси у Великій Британії в XX–XXI століттях.
76. Особливості політичної системи та державного устрою Великої Британії
77. Особливості Східної та Центральної Європи як регіону.
78. Республіка Польща: економіко-географічна характеристика країни.
79. Державно-політичний устрій Польщі.
80. Республіка Угорщина: економіко-географічна характеристика країни.
81. Державно-політичний устрій Угорщини.
82. Етнонаціональний і конфесійний склад населення Польщі та Угорщини та демографічні процеси наприкінці XX – на початку XXI століття.
83. Державно-політичний устрій Болгарії.
84. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Румунії та Болгарії у 1990-х – на початку 2000-х років.
85. Державно-політичний устрій Румунії.
86. Розпад Югославії у 1990-х років та його наслідки.
87. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Хорватії та Словенії у 1990-х – на початку 2000-х років.
88. Державотворчі процеси в Боснії і Герцеговині після розпаду Югославії.
89. Суспільно-політичний та соціально-економічний розвиток Сербії наприкінці XX – на початку XXI століття.

90. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку в Македонії та Чорногорії у 1990-х – на початку 2000-х років.
91. Основні тенденції розвитку країн Північної Європи.
92. Основні етапи історії країн Північної Європи.
93. Економіко-господарська характеристика країн Північної Європи.
94. Особливості соціально-економічного розвитку північноєвропейських країн наприкінці XX – на початку XXI століття.
95. Державно-політичний устрій Італії.
96. Соціально-економічний та політичний розвиток Італії у 1990-х – на початку 2000-х років.
97. Державно-політичний устрій Греції.
98. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Греції в другій половині XX – на початку XXI століття.
99. Основні етапи історичного розвитку країн Піренейського півострова
100. Роль і місце Іспанії та Португалії в процесі формування Західної цивілізації
101. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Іспанії на сучасному етапі.
102. Особливості державно-політичного устрою Іспанії та Португалії: порівняльна характеристика.
103. Економіко-географічна характеристика країн Піренейського півострова
104. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Португалії наприкінці XX – на початку XXI століття.
105. США: основні етапи історичного розвитку.
106. Сполучені Штати Америки: економіко-географічна характеристика країни.
107. Особливості соціально-економічного розвитку США у XX – на початку XXI століття.
108. Постіндустріальна стадія розвитку економіки США. Роль та місце сектору послуг в структурі економіки країни.
109. Фактори геополітичного домінування США як наддержави.
110. Державно-політичний устрій США та його особливості.
111. Етнонаціональний та релігійний склад населення США. Демографічні процеси в країні у XIX–XXI століттях.
112. Канада: економіко-географічна характеристика країни.
113. Особливості соціально-економічного розвитку Канади в XX – на початку XXI століття.
114. Політична система Канади як держави в межах Співдружності націй.
115. Етнонаціональний та конфесійний склад населення Канади. Демографічні процеси в країні наприкінці XX – на початку XXI століття.

ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З

ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ РЕГІОНОЗНАВСТВО» (4 семестр)

1. Охарактеризуйте основні закономірності країнознавства.
2. Розкажіть про дослідницьку та колекторську програми в країнознавстві.
3. Назвіть та охарактеризуйте три основні підходи до країнознавства як результату дослідження.
4. Охарактеризуйте концепцію проблемного країнознавства.
5. Розкажіть про концепцію середовища суспільного розвитку як предмету країнознавства.
6. Назвіть та охарактеризуйте основні країнознавчі концепції.
7. В чому полягає концепція культурно-образного країнознавства?
8. Сформулюйте основи трьохярусної просторової системи світового господарства.

9. Назвіть та охарактеризуйте сучасні цивілізації світу.
10. Назвіть та охарактеризуйте основні властивості географічного положення країни.
11. Бразилія. Офіційні відомості. Природні ресурси. Флора та фауна.
12. Аргентина. Офіційні відомості. Природні зони та райони.
13. Венесуела. Офіційні відомості. Країна іспано-індіанської культури. Специфіка флори і фауни.
14. Країна Північної Африки – Туніс. Офіційні відомості. Географічні та природно-кліматичні особливості. Історико-культурний потенціал
15. Країна Північної Африки – Єгипет. Офіційні відомості. Географічні та природно-кліматичні особливості. Історико-культурний потенціал.
16. Країна Північної Африки – Марокко. Офіційні відомості. Географічні та природно-кліматичні особливості. Історико-культурний потенціал.
17. Єгипет. Офіційні відомості. Транзитне положення країни між Європою, Азією та Африкою. Економічний розвиток країни.
18. Столиця Каїр – найчисельніше місто Африки. Офіційні відомості. Економічний розвиток країни.
19. Марокко. Офіційні відомості. Особливості клімату та географічного розташування.
20. Західна Африка: Нігерія, Сейшельські острови, Маврикій. Офіційні відомості. Природні ресурси.
21. Західна Африка: Сенегал, Гамбія, Малі, Республіка Сенегал. Офіційні відомості. Природно-кліматичні умови.
22. Гамбія. Офіційні відомості. Економіка країни.
23. Республіка Малі. Офіційні відомості. Природні умови. Річка Нігер. Столиця країни Бомako.
24. Нігерія. Офіційні відомості. Особливості економіки та природи країни.
25. Республіка Сейшельські острови. Офіційні відомості. Особливості історичного розвитку. Специфіка флори і фауни. Найменша столиця світу – місто Вікторія.
26. Маврикій. Офіційні відомості. Особливості географічного розташування.
27. Країни Австралії і Океанії (Нова Зеландія, Маршалові острови, Мікронезія, Папуа-Нова Гвінея, Соломонові острови, Фіджі, Самоа). Загальна характеристика.
28. Австралія. Країна – «зелений континент». Офіційні відомості. Державний устрій. Природні ресурси. Особливості клімату. Економіка країни.
29. Ділова столиця Австралії – місто Сідней, культурна столиця – місто Канберру.
30. Країни Океанії. Нова Зеландія, Маршалові острови, Мікронезія, Папуа-Нова Гвінея. Офіційні відомості. Географічне розташування країн. Природні умови та клімат. Соціально-економічний лад.
31. Країни Океанії. Соломонові острови, Фіджі, Самоа. Економіка. Населення. Релігія. Національні традиції. Основні міста. Історико-культурний потенціал.
32. Країни Океанії. Нова Зеландія, Маршалові острови, Мікронезія, Папуа-Нова Гвінея. Економіка. Населення. Релігія. Національні традиції. Основні міста. Історико-культурний потенціал.
33. Країни Океанії. Соломонові острови, Фіджі, Самоа. Офіційні відомості. Географічне розташування країн. Природні умови та клімат. Соціально-економічний лад.
34. Економічний потенціал і сучасний розвиток країн Азії.
35. Країни Південно-Західної Азії: Йорданія, Ліван, ОАЕ. Офіційні відомості. Історико-культурна спадщина.
36. Саудівська Аравія. Офіційні відомості. Історико-культурна спадщина.
37. Ліван. Офіційні відомості. Особливості клімату. Банківська справа.
38. Об'єднані арабські емірати. Офіційні відомості. Особливості державного устрою.
39. Об'єднані арабські емірати. Столиця Абу-Дабі. Дубаї – світовий центр бізнесу, торгівлі, відпочинку та розваг.

40. Об'єднані арабські емірати. Шарджа – «культурна столиця» ОАЄ. Емірат Аджаман. Умм-ель-Кайвайн. Рас-ель-Хайма – «піратське узбережжя».
41. Саудівська Аравія. Офіційні відомості. Особливості географічного розташування.
42. Саудівська Аравія. Нафта – основа економіки країни. Релігія. Паломництво.
43. Країни Південної Азії: Індія, Непал. Офіційні відомості. Фізико-географічні особливості. Економіка країни.
44. Країни Південної Азії: Шрі-Ланка, Мальдівські острови. Офіційні відомості. Фізико-географічні особливості. Економіка країни.
45. Столиця Індії – Делі. Офіційні відомості. Релігія. Паломництво.
46. Непал. Єдине у світі індуїстське королівство. Особливості історичного розвитку.
47. Шрі-Ланка. Офіційні відомості. Економіка. Особливості історичного розвитку. «Культурний трикутник»: Анурадхапура, Полоннарува, Канді.
48. Мальдівські острови. Офіційні відомості. «Країна коралових островів».
49. Фізико-географічні характеристики країн Південно-Східної Азії: В'єтнам, Лаос, Сінгапур.
50. Характеристика фізико-географічних ресурсів країн Східної та Центральної Азії: Корейська Народно-Демократична Республіка, Республіка Корея.
51. Назвіть країни, що відносяться до Латинської Америки. За вибором охарактеризуйте одну з них.
52. Ресурси країни Африки, Австралії та Океанії. Загальний аналіз. Особливості державного устрою Австралії.
53. Країни Австралії та Океанії. Загальна характеристика. За власним вибором охарактеризуйте одну з країн.
54. Розкажіть про особливості історичного розвитку Китаю.
55. Особливості державного устрою Японії.
56. Країни Південної Азії. Охарактеризуйте одну з країн.
57. Природні умови та ресурси Китаю? Специфіка географічного положення цієї країни.
58. Поняття, мета, предмет, завдання і система дисципліни «Країнознавства».
59. Сучасна соціально-економічна карта світу. Основні міжнародні організації.
60. Сучасна політико-правова карта світу. Типологія країн світу.
61. Історія, населення та сучасне становище Японії у світі. Правова система Японії.
62. Політичний устрій Японії. Загальна характеристика економіки Японії.
63. Історія, населення та сучасне становище Китаю у світі.
64. Загальна характеристика економіки Китаю. Політичний устрій. Правова система Китаю.
65. Історія, населення та сучасне становище Індії у світі.
66. Загальна характеристика економіки Індії. Політичний устрій Індії. Правова система Індії.
67. Історія, населення та сучасне становище країн Південно-Східної Азії у світі.
68. Загальна характеристика економіки країн Південно-Східної Азії.
69. Політичний устрій держав Південно-Східної Азії. Правові системи держав Південно-Східної Азії.
70. Історія, населення та сучасне становище Індонезії у світі.
71. Загальна характеристика економіки Індонезії. Політичний устрій Індонезії.
72. Історія, населення та сучасне становище Таїланду у світі.
73. Загальна характеристика економіки Таїланду. Політичний устрій Таїланду.
74. Історія, населення та сучасне становище країн Близького Сходу у світі.
75. Загальна характеристика економіки країн Близького Сходу.
76. Політичний устрій держав Близького Сходу. Правові системи близькосхідних держав.

77. Історія, населення та сучасне становище Ізраїлю у світі. Загальна характеристика економіки Ізраїлю.
78. Політичний устрій Ізраїлю. Правова система Ізраїлю.
79. Історія, населення та сучасне становище Туреччини у світі.
80. Загальна характеристика економіки Туреччини. Політичний устрій. Правова система Туреччини.
81. Історія, населення та сучасне становище Єгипту у світі. Загальна характеристика економіки Єгипту.
82. Політичний устрій Єгипту. Правова система Єгипту.
83. Історія, населення та сучасне становище Саудівської Аравії у світі. Загальна характеристика економіки Саудівської Аравії.
84. Політичний устрій Саудівської Аравії. Правова система Саудівської Аравії.
85. Історія, населення та сучасне становище країн Африки. Загальна характеристика економіки країн Африки.
86. Політичний устрій африканських країн. Правові системи африканських країн.
87. Історія, населення та сучасне становище країн Латинської Америки у світі. Загальна характеристика економіки країн Латинської Америки.
88. Політичний устрій латиноамериканських країн. Правові системи держав Латинської Америки.
89. Історія, населення та сучасне становище Бразилії у світі. Загальна характеристика економіки Бразилії.
90. Політичний устрій Бразилії. Правова система Бразилії.
91. Історія, населення та сучасне становище Мексики у світі. Загальна характеристика економіки Мексики.
92. Політичний устрій Мексики. Правова система Мексики.
93. Історія, населення та сучасне становище Аргентини у світі. Загальна характеристика економіки Аргентини.
94. Політичний устрій Аргентини. Правова система Аргентини.
95. Історія, населення та сучасне становище Куби у світі. Загальна характеристика економіки Куби.
96. Політичний устрій Куби. Правова система Куби.

Зразок екзаменаційного білету

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Спеціальність: Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Семестр: 4
Форма навчання: денна
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): бакалавр
Навчальна дисципліна: Міжнародне регіонаознавство

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ (ЗАВДАННЯ) № 1

1. Економічний потенціал і сучасний розвиток країн Азії (15 балів).
2. Політичний устрій Бразилії. Правова система Бразилії (15 балів).
3. Назвіть та охарактеризуйте основні регіонаознавчі концепції (10 балів).

Затверджено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
протокол №1 від «26» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри _____ (Анатолій ПАРФІНЕНКО)
підпис

Екзаменаторка _____ (Ганна ПАНАСЕНКО)
підпис